

Școala de vară de la Cetatea Carsium - Hârșova, jud. Constanța Ediția I 5 – 9 septembrie 2022

Institutul Național al Patrimoniului, în parteneriat cu Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Consiliul Județean Constanța, Primăria Orașului Hârșova, Uniunea Democrată Turcă din România, alături de Universitatea din București - Facultatea de Istorie, Institutul de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului, inițiază prima ediție a *Școlii de Vară de la Cetatea Carsium*, sit arheologic de grupă valorică A.

Scopul acestei Școli de vară este cunoașterea arheologiei, a cercetării arheologice, a metodelor și tehnicilor, a investigațiilor non-invazive și interdisciplinare care contribuie la înțelegerea, cunoașterea și protejarea unui sit arheologic, precum și la protejarea și promovarea monumentelor istorice și a patrimoniului natural. Vom prezenta și discuta cazuri de bune practici în restaurarea siturilor (ruinelor) arheologice.

Împreună cu partenerii noștri vom iniția acțiuni de igienizare și inventariere în necropola otomană, care se vor finaliza cu un catalog ce va cuprinde date despre necropolă, cetatea medievală și geamia de la Hârșova.

Un alt subiect important pe care îl vom aborda se referă la potențialul enorm de dezvoltare al Hârșovei prin articularea unui turism cultural variat.

Nu în ultimul rând, dorim ca prin temele abordate să deschidem calea unui dialog constructiv între autorități publice, comunitate, viitori specialiști și tineri, pe care dorim să-i atragem în acest efort comun de cunoaștere și protejare a monumentelor istorice și a patrimoniului natural.

Școala de vară se adresează elevilor, studenților și tinerilor care au preocupări și activități în domeniile: istorie, arheologie, patrimoniu cultural, antropologie, natură, dar și pasionaților de cultură și apropiați ai patrimoniului cultural și natural.

Cheltuieli și condiții de participare:

Nu există taxă de participare la școala de vară. Numărul de participanți va fi de maxim 20 persoane, restul celor care doresc să participe își vor suporta toate cheltuielile de cazare, transport, masă. Cheltuielile legate de cazare și masă, echipamentele de studiu, de lucru și de protecție vor fi asigurate de organizator. Costurile deplasării la Hârșova și retur vor fi suportate de către participanți. Selecția participanților se va face pe baza transmiterii unui CV până la data de 20 august 2022, la email dana.mihai66@gmail.com; florentina.udrea@patrimoniul.ro; ctnicolae@yahoo.com.

Alte detalii la numerele de telefon:

0743 176 449, Daniela Mihai - coordonator Școala de vară

0723 522 804, Florentina Udrea

0740 233 060, Constantin Nicolae

Programul Școlii de vară

Ziua I 5 septembrie 2022

10.00 - *Deschiderea Școlii de vară*: sediul Primăriei

Consiliul Județean Constanța - dl. Mihai Lupu, Președinte

Direcția de turism și coordonarea instituțiilor de Cultură - d-na Monica Cristina Caterinici, Director Executiv,
Primarul orașului Hârșova – Viorel Ionescu

Institutul Național al Patrimoniului - Oana-Valeria Zaharia, Manager interimar

Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța - Aurel Mototolea, Director

11.00 - 11.30 - *Istoricul cercetării arheologice* - Dr. Constantin Nicolae, M.I.N.A.C., responsabil științific al cercetării arheologice

11.30 – 13.00 – Vizită la Cetatea Carsium

13.30 - 15.30 - Pauză de masă

16.00 – 17.00 - *Monumentele istorice din Hârșova, date istorice* - Dr. Daniela Mihai, Director adjunct I.N.P.

17.00 - 18.00 - *Cetatea otomană de la Hârșova. Surse cartografice inedite* - dr. Aurel Daniel Stănică, I.C.E.M. Tulcea

18.00 – Vizită la geamie – întâlnire cu membrii comunității turce - dl. Memet Eduan, vicepreședinte U.D.T.R.

20.00 – Masa de seară

Ziua a 2-a 6 septembrie 2022

Tehnici de cercetare în arheologie

10.00-11.30 - *Investigații non-invasive și interdisciplinare în cercetarea arheologică*

Dr. Marius Streinu - I.N.P.

Dr. Constantin Haită - I.S.A.C.C.L.

Dr. Adrian Bălășescu, (I.A.B.), David Baci (U.B.)

Restaurarea siturilor arheologice - Principii și bune practici

11.30 - 12.00 - *Studii de caz. Restaurarea siturilor arheologice* - Dr. arh. Arina Nițulescu

12.00- 14.00 - Practica de lucru pe șantier – coordonator Constantin Nicolae

14.30- 16.00 - Pauză de masă

Patrimoniul natural al Hârșovei

16.00 - 18.00 - *Patrimoniul natural al Hârșovei* - Prof. dr. Dan Alexandru Grigorescu, Director științific al I.S.A.C.C.L.

- *Ariile naturale Protejate „Natura 2000”* - Conf. univ. dr. Marius Skolca, Decan al Facultății de Științe ale Naturii și Agricultură, Universitatea Ovidius Constanța

- *Tur ghidat la monumentele naturale din Hârșova*

Ora 20.00 – Masa de seară – discuții

Ziua a 3-a   7 septembrie 2022

Cetatea Carsium - Monumentele Istorice și turismul cultural

10.00-11.00 - *Monumentele Istorice și turismul cultural* - Proiecte ale Primăriei Hârșova de dezvoltare a turismului cultural – d-na Alexandra Bugiulescu, purtător de cuvânt, Primăria Hârșova

11.30 - 13.00 – *Protecția siturilor arheologice din jud. Constanța* - Irina Nicolae, consilier Direcția de Cultură Constanța

13.00 - 15.30 – Pauză de masă

16.00 - 18.00 – Inventarierea și igienizarea necropolei otomane

20.00 - Masă de seară - discuții

Ziua a 4-a   8 septembrie 2022

Comunitatea locală și protejarea monumentelor istorice

10.00-18.00 - Inventarierea și igienizarea necropolei otomane din Hârșova – cu implicarea voluntarilor, a participanților și a elevilor din comunitate

13.00 - 15.30 - Pauză de masă

20.00 - Masă de seară - discuții

Ziua a 5-a   9 septembrie 2022

Inventariere necropola otomană

9.00 -13.00 - Fotografiere, inventariere, igienizare a necropolei

13.00 -15.30 - Pauză de masă

16.00-18.00 - Vizită la Muzeul Carsium - Lapidarium și la noul sediu al Școlii Vasile Cotovu

20.00 - Masă de seară – Închiderea Școlii de vară – Concluzii

Abrevieri

I.N.P. - Institutul Național al Patrimoniului

I.A.B. - Institutul de Arheologie Vasile Pârvan

I.S.A.C.C.L. - Institutul de Studii Avansate pentru Istoria și Civilizația Levantului

M.I.N.A.C. - Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

I.C.E.M. Tulcea - Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, Tulcea

U.B. - Universitatea din București

U.D.T.R. - Uniunea Democrată Turcă din România

Hârșova este un loc în care cultura și natura s-au întâlnit într-un mod fericit, creând un loc pitoresc pe care merită să-l vizitezi. Cu o istorie fascinantă, Hârșova este o localitate cu vechime de șapte milenii. În partea de sud-est a localității, pe malul Dunării, se găsește o așezare neo-eneolitică (*tell*). Epocile următoare sunt bine ilustrate. Tot aici au fost descoperite mai multe așezări de epoca bronzului și fierului.

În a doua jumătate a secolului I p.Chr. a fost construită o fortificație cunoscută sub numele de *Carsium*. Cetatea este distrusă în epoca marilor invazii și refăcută tot de atâtea ori. Este posibil ca în secolul al XIII-lea așezarea să fi fost sub administrație genoveză. În secolul al XIV-lea, în timpul lui Mircea cel Bătrân, localitatea intră în componența Țării Românești. Între secolul al XV-lea și prima parte a secolului al XIX-lea este fortificație otomană. Orașul cunoaște o mare înflorire.

Cunoaștem destul de puține detalii ale locuirii otomane din Hârșova, cele mai multe provenind în urma investigațiilor arheologice. Despre Mahalaua otomană, dispunerea caselor, detalii cu privire la tehnici și materiale de construcție ale acestora, nu cunoaștem aproape nimic din cauza suprapunerii locuirii contemporane. Cele mai multe dovezi arheologice ale culturii materiale otomane sunt numeroasele fragmente de ceramică de Iznik, descoperite în interiorul cetății, precum și pipele întregi sau fragmentare, sau fragmente de arme și ghiulele, mărturii ale unor obiceiuri orientale pe deplin documentate, dar și a istoriei zbuciumate a locului.

Mărturie a existenței comunității ce a locuit (și mai locuiește încă) în Hârșova, necropola otomană clasată ca monument istoric, se întinde în partea de nord-est a orașului, fiind vizibile încă grupuri de morminte. Necropola a fost utilizată până în prima jumătate a secolului XX, dar datează dintr-o epocă anterioară, probabil secolele XVI-XVII. Nu a fost cercetată arheologic sau inventariată, deși reprezintă un important punct de atracție turistică și ar putea constitui un obiectiv de vizitare pentru un traseu cultural-turistic și religios.

Comunitatea turcă este prezentă în Hârșova și va fi partenerul nostru pe parcursul Școlii de vară.

Potențialul enorm de dezvoltare a turismului cultural al Hârșovei a determinat și includerea în cadrul Rutelor cetăților antice în județul Constanța, propuse de Consiliul județean Constanța și certificate la nivel Național <http://turism.gov.ro/web/rute-cultural-turistice/>. De asemenea, Hârșova, este inclusă pe ruta *Pe urmele civilizației străvechii Europe – Cultura Hamangia – ruta arheologică – recunoscute la nivel regional și transfrontalier România - Bulgaria* (<http://turism.gov.ro/web/rute-cultural-turistice/>).

Școala de vară vă va oferi prilejul de a descoperi un loc frumos și va prilejui întâlnirea cu cercetători, arheologi, istorici, specialiști, pentru a cunoaște din tehnicile și metodele cercetării arheologice, precum și căi de cunoaștere și protejare a patrimoniului cultural. Veți avea ocazia unică de a întâlni un patrimoniu natural, peisagistic și paleontologic, de valoare excepțională, aproape necunoscut în România.